

Drakflygning – ett omstritt tidsfördriv

TEXT & BILD: JANE KARLSSON

Det är söndag och arbetsveckans första dag i mitten på maj när jag besöker Murad Khane, en del av Kabuls Gamla stan. Jag går bland gränder och sopberg på jakt efter drakflygare. Min tolk gnäller om att det inte är rätt tid på dagen, man flyger ju inte på eftermiddagen och det är inte heller rätt årstid och varför i hela friden ska vi gå till Murad Khane, här inne bland husen kan man ju knappt flyga.

EN STUND TROR JAG att han har rätt, vi hör oss för med några yngre pojkar men de verkar inte så intresserade av drakflygning och säger att det inte är någon som flyger här idag och tittar nyfiket men misstänksamt på mig. Jag fortsätter dock och till sist hittar vi 16-åriga Ajmal Khan som är på väg någonstans tillsammans med en vän. Vi stoppar dem och jag frågar om killarna flyger drake. De svarar undvikande att de brukade göra det förr men att de måste jobba så de har inte tid. Ajmal som har nära till skratt och förklarar att de inte får flyga eftersom de måste jobba och försörja sina familjer. Så nej de är inte drakflygare.

EN MAN, som senare presenterar sig som Mohammad Nazir, har också kommit fram, med sig har han sin son.

– Jag har en gammal drake hemma, säger han men den är trasig och jag har ingen lina.

Han berättar att han kommer från Istalif utanför Kabul och han brukade flyga drake när han bodde där. Han hade även en kiosk där han bland annat sålde drakar.

– Men nu bor jag här i Murad Khane, säger han och pekar på sitt hus. Jag flyttade hit för 18 år sedan för att söka arbete. Jag har varit kioskägare

fram tills för bara för någon vecka sedan då något myndighetstrubbel gjorde att jag var tvungen att stänga butiken. Det här är ett bra område att bo i med många trevliga människor och så ligger det centralt också.

JAG FRÅGAR OM DRAKAR igen och killarna förklarar att det inte riktigt är säsong ännu, även om våren är den bästa tiden och att man egentligen kan flyga när som helst bara det blåser lite. Vid alla stora högtider som Eid (avslutar Ramadan) och Nawroz (det persiska nyåret) flyger pojkar med drakar. Till sist ger Ajmal upp: klart den påstridiga västerländskan ska få se lite drakflygning. Jag hämtar lina säger han och springer iväg. Samtidigt försvinner Mohammad Nazir in i sitt hus för att hämta ett par drakar.

ETT INTENSIVT TEJPANDE och knytande sätter igång när de kommer tillbaka. Det gäller att lina fästs på de rätta ställena så att det blir balans i draken. Runt omkring oss har det samlats en hord av småkillar. En av dem får ta draken och springa iväg och hålla upp den så att vinden fångar den. Efter ett par försök ger den sig iväg mot himlen. Ajmal håller i lina och försöker göra de rätta rycken för att styra den medan hans kompis håller i vinda med lina. Sanden dammar omkring dem. Lina de använder är färdigpreparerad med glaspulver och lim men ibland, om de vet att de ska delta i Gudiparan Bazi – drakfäktning säger killarna att de fäster upp lina mellan två träd och drar på ytterligare ett tunt lager glasblandat lim så att det ska gå lätt att skära av andras draklinor.

DRAKARNA FINNS i alla färger och kvaliteter. Det finns drakar med motiv; indiska skådespelerskor från

Bollywood eller bodybuilders är favoritmotiven men det viktigaste är att stommen är lätt och att pappret eller ibland plasten fångar vinden bra. En drake kostar någonstans mellan 5 och 100 afghani (70 öre till 14 kronor) men det finns drakar som kostar upp till 500 afghani. Att tänka på är att en lärare i Afghanistan tjänar omkring 700 kronor i månaden, så det är inte en helt billig hobby med tanke på att drakarna går sönder och slits av från lina ganska ofta.

– Har man mycket pengar så kan man flyga med bra drakar och det gör stor skillnad, säger Ajmal, och så har man mer tid att öva också.

DRAKEN SOM VI fått upp i luften var inte av särskilt bra kvalitet, den är som sagt gammal och den lossnar snart från lina och försvinner. Några av småkillarna rusar iväg på jakt efter den och syns sen inte till mer. Kanske fick de tag på den och tar med den hem. Den som hittar en drake som slitit sig är dess nya ägare – det är lag!

UNDER TALIBANTIDEN var drakflygning förbjuden precis som många andra sporter och kulturaktiviteter. Drakflygning var slöseri med tid menade de men å andra sidan var man inte lika ”rättrogen” överallt. I Jalalabad till exempel, nära den Pakistanska gränsen, var talibanerna till och med med och flög.

– Förbudet påverkade förstås men drakflygning är bara ett tidsfördriv. Att man inte fick flyga var inget man talade om, det var faktiskt inte så viktigt. Men nu ska vi inte prata om gamla tider utan om framtiden säger Mohammad Nazir, han pekar på byggnadsarbetarna som gräver i närheten. Vi håller på att bygga upp Murad Khane på nytt.

Ajmal Khan (i kamouflagetröja) får draken och lyfta. Mohammad Nazir (mitten nedan) visar upp en nyknuten drake redo att lyfta.

Flickor flyger inte drake säger grabbarna. Någon gång har de sett småflickor flyga men det är inte vanligt. Däremot händer det att pojkar fäster brev på drakarna och styr dem så att flickor kan fånga drakarna och ta breven; ett avancerat trick för att kunna kommunicera med flickor de inte får träffa på grund av samhällets separerande struktur. Ajmal och hans kompis säger att de aldrig gjort det men ett nervöst fnittrar avslöjar dem – det är nog en sanning med modifikation. Flickorna brukar stå på taken till sina hus när deras fäder inte ser och följa draktävlingarna på avstånd, så det gäller att vara bra på drakflygning för att imponera.

KABULS BÄSTA DRAKFLYGARE heter Noor Aga säger grabbarna men han är proffs och har även en shop där han tillverkar och säljer drakar så han kan allt om konsten. Grabbarna i Murad Khane är inga proffs men de flyger väl ungefär lika bra som de flesta andra pojkar i staden.

– Det klart att det krävs teknik och snabbhet och förmåga att läsa vinden men det är inte svårt, säger Ajmat.

AJMAL KHAN går inte i skolan.

– Men skriv inte dåliga saker om oss säger han. Det är inte så att jag struntar i skolan för att jag hellre dräller omkring och flyger drake, nej, det får du inte tro. Jag arbetar eller försöker i alla fall hitta jobb varje dag. Det är inte lätt för en daglönare som jag, ibland hittar jag jobb, ibland inte. Ett år har jag gått i skolan men sedan min far dog är jag den äldste i min familj. Nu är det bara jag och min lillasyster och lillebror, mamma är också död. Mina syskon går i skolan, i trean, och jag försörjer dem, säger han.

Ajmal klagar inte, han tycks bara konstatera krassa fakta och ler trots att han berättar om hur svårt det är att få ihop till mat på bordet.

NÄR JAG OCH MIN TOLK väntar på taxin som ska ta oss hem från Murad

Khane förstår jag varför han var lite orolig; han tillhör inte samma folkgrupp, det är mest Qizilbashs som bor i området.

De är shiamuslimer, säger tolken och hänvisar till en moské som jag trots att jag bor i Kabul inte kan skilja från en vanlig, det vill säga en sunni-moské.

Det gör mig sorgen, det finns stor okunskap och misstänksamhet i Afghanistan mot allt och alla som inte är som du. Jag tror det handlar om år efter år av krig och svek och om bristen på utbildning till följd av krig.

DRAKARNA I LUFTEN, ibland dussintals på samma gång, ger mig däremot en känsla av okuvlig vilja och frihet även om killarna i Murad Khane bara ser drakflygning som ett tidsfördriv. ■

Jane Karlsson är assisterande rådgivare för SAKS vänskoleprojekt och bor och arbetar i Kabul.

